

بهاره جان، حداقل آرشیو ۸۸ را حذف کن!

بی‌بی‌سی فارسی و رفتار متناقض درباره ادعای تقلب موسوی و ترامپ

انتخابات ریاست جمهوری آمریکا و اتفاقات بعد از آن، به قدری جالب و برای برخی تعجب‌برانگیز است که کمتر رسانه‌ای در دنیا توانسته از پرداختن به آن صرف‌نظر کند. انتخابات سوم نوامبر که هنوز به پایان نرسیده و بعید هم هست به این زودی به پایان برسد، میدانی برای اتفاقاتی شده که سال‌های سال آمریکایی‌ها و دیگر کشورهای غربی به پیش‌پا نیکی رسانه‌هایشان، بنیان‌واقع آن‌ها در کشورهای دیگر از جمله ایران بودند.

در این روز رند اگر وقایع ایالات متحده را رصد کرده باشید، حتما دیده‌اید که دونالد ترامپ و کمیسیون انتخاباتی او به‌رغم اینکه پیش از

پایان فرآیند شمارش آرا اعلام پیروزی کرده بودند، حالا با تمام قوا مدعی وقوع تقلب در انتخاباتند و ترامپ تمام تلاش خود را می‌کند با این ادعا مانع شمارش آرای پستی در چند ایالت باقی‌مانده و سرزودت‌ساز شود، آنها حتی به اتفاقاتی مانند مغایرت تعداد آرا در برخی ایالت‌ها با تعداد افراد ثبت‌نام‌کننده برای شرکت در فرآیند رای‌گیری هم اعتراض کرده‌اند و می‌گویند مگر می‌شود تعداد آرای اخذشده بیشتر از ثبت‌نام‌کنندگان باشد. یا اینکه ادعا می‌کنند گزارش تفرقه‌های مربوط به آرای پستی به گونه‌ای صورت گرفته که امکان تقلب در تعداد بالا فراهم کرده است. در مقابل

و نوع تیت‌ترهایی که این رسانه برای گسترده‌نشان دادن اعتراضات به انتخابات ایران از اظهارنظرها و واکنش‌های متفاوت منتشر کرده بود، گویای همین نکته است. در کنار هم نشان دادن ورزشکاران، هنرمندان، فعالان خارج‌نشین، دانشگاهیان و حتی برخی علما حربه‌ای بود که این رسانه از آن بهره می‌برد تا ماجرا را گسترده‌تر از آن چیزی که هست نشان دهد و بگوید این تقلب (ادعایی) آنقدر گسترده است که همه مردم به آن اعتراض دارند. برای مثال این رسانه از قول شریین عبادی یکی از چهره‌های ضدانقلاب خواهان انتخابات ایران شد، البته بدون ارائه هرگونه سند.

حالا این رفتار بی‌بی‌سی در سال ۸۸ را می‌توان با رفتارش در انتخابات اخیر آمریکا مقایسه کرد. این رسانه نه تنها از دامن‌زدن به ادعای تقلب توسط دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور ایالات متحده به‌زیج می‌کند، بلکه با وجود برخی استانداردها که اکنون در رسانه‌ها هم در دسترس عموم است، می‌گوید دونالد ترامپ بدون ارائه هرگونه سندی مدعی تقلب در این انتخابات آمریکا شده است.

بی‌بی‌سی حتی در این خصوص پیش‌را فراتر هم گذاشته و تلاش می‌کند از زبان مجامع و نهادهای خاص بگوید هرگونه اظهارنظر برای خدشه وارد آوردن به انتخابات و ادعای تقلب باعث از بین رفتن اعتماد عمومی می‌شود و لذا فعالان سیاسی و کنشگران انتخاباتی که البته اینجاست دونالد ترامپ و اعضای کمیسیون وی هستند، باید به نتیجه انتخابات و آنچه اعلام شده پایبند باشند (دقیقا مقابل آنچه در خصوص ایران انجام داد).

مشارکت بالا؛ نشانه تقلب!

یکی از آن ادعاهای جالب توجهی که سال ۸۸ و ایام بعد از آن از جانب بی‌بی‌سی و کارشناسانش چون حسین باستانی منتشر می‌شد این بود که افزایش مشارکت در انتخابات ایران غیرطبیعی است و نمی‌شود به اعدادی چون ۸۵ درصد برسد. این اظهارنظر که آن‌روز هم بدون سند بود هیچ‌گاه ادعای شدن فضای انتخابات دلیل آن مشارکت گسترده عنوان نشد، از اعجاب‌انگیزترین استدلال‌هایباری تقویت‌نشده‌ی تقلب بود و با تکرار زیاد در این رسانه منتشر می‌شد. حالا اما بی‌بی‌سی سکوت کرده و حرفی از افزایش مشارکت قابل توجه در انتخابات آمریکا نمی‌زند و نمی‌گوید که چطور ممکن است با وجود کرونا مشارکت از حدود ۱۳۸ میلیون نفر در انتخابات ۲۰۱۶ ناگهان به نزدیک ۱۶۰ میلیون نفر برسد. این رسانه البته تبیین نمی‌کند که برخلاف نظرسنجی در مورد انتخابات ۸۸ در ایران، اکنون در انتخابات آمریکا، افزایش مشارکت اسم رمز برای تقلب در انتخابات باشد.

تلاش برای توسعه اعتراضات و خشونت

بی‌بی‌سی تلاش گسترده‌ای را سامان داد تا القا کند که مواجهه با مردم معترض به نتایج انتخابات سال ۸۸ در ایران خشونت‌بار است و در این خصوص از بیان هیچ دروغی هم فروگذار نکرد. همان‌روز اول اعتراضات بی‌بی‌سی خبر داد که یک‌ک نفر به دست پلیس کشته شده

پیش از پایان فرآیند رای‌گیری جویایدن را پیروز قطعی اعلام کرد و رسانه‌ای چون آن بی‌بی‌سی هم در میان سخنرانی رئیس‌جمهور، پخش اظهارات وی را متوقف کرد و مدعی شد ترامپ در حال بیان اطلاعات اشتباه است و البته همه این‌ها و ده‌ها مصداق ریز و درشت از نقش آفرینی جهت‌دار رسانه‌ها در حالی است که آنها خود مدعی رسالت بی‌طرفی و عدم قضاوت هستند و تلاش می‌کنند بگویند صرفاً روایتگر اتفاقات هستند.

در چنین کارزاری اما، برای ما فارسی‌زبان‌ها و رسانه‌هایی که از ایران به صحنه انتخابات آمریکا می‌نگریم، در کنار وقایع میدانی،

است و سپس این تعداد را به سرعت به ۸ و سپس ۱۰ نفر رساند. این رسانه منابع خود برای انتشار این خبر را بی‌طرفانه‌ترین و غیرمؤثرترین منابع انتخاب کرد و برای مثال از جانب یک تشکل دانشجویی که همان دفتر تحکیم وحدت باشد، خبری منتشر کرد مبنی بر اینکه ۸ نفر در تجمعات یکی دو روز بعد از انتخابات کشته شده‌اند. البته این دست اقدامات به همین سطح هم محدود نمی‌شد و بعد تحلیل آنها نیز در این رسانه به شدت به چشم می‌آمد. «تأثیر به خشونت کشیده شدن اعتراض‌ها چیست؟» و «تیت‌ترهایی مشابه، عناوین مطالبی بودند که همان یک هفته اول بعد از ۲۲ خرداد در این رسانه منتشر شدند.

ناگفته نماند کشته‌سازی یکی از پروژه‌های اصلی بی‌بی‌سی در انتخابات ۸۸ ایران بود و حتی برای آن برنامه‌های عملیاتی نیز تعریف شد؛ بدین معنا که علاوه بر خیرسازي در مورد کشته شدن افرادی در ماجرای درگذشت‌ند آقا سلطان، فیلمبردار اختصاصی بی‌بی‌سی دقیقا در حین اجرای عملیات در خیابان حضور داشت، به‌صورت کامل فیلمبرداری خود را انجام داد و تنها چند دقیقه بعد این فیلم از بی‌بی‌سی پخش شد.

علاوه بر این، تلویزیون این شبکه هم که برنامه‌ای با عنوان «صفحه‌دو» تداک دیده بود، سعی می‌کرد با ابزارهای مختلف از جمله اظهارنظر کسانی که چندین هزار کیلومتر با ایران فاصله داشتند بگوید در انتخابات ایران تقلب گسترده‌ای صورت گرفته است.

این دست رفتارهای بی‌بی‌سی البته صرفاً مربوط به اتفاقاتی مانند وقایع ایران است، چرا که هم اکنون کوچک‌ترین خبری در خصوص اعتراضات به نتایج انتخابات آمریکا در سایت‌ها و شبکه‌های اطلاع‌رسانی این مجموعه دیده نمی‌شود و حتی اظهاراتی چون سخنان دونالد ترامپ هم با توضیحات زیادی از جانب این رسانه به مرحله انتشار می‌رسد. برای مثال در پست‌های اینستاگرامی بی‌بی‌سی همه حرف‌هایی که از جانب دونالد ترامپ منتشر شده، به‌صراحت تحت عنوان «ادعاهای نادرست» آورده شده است. یک مثال ساده تحلیلی است که این رسانه از قول ماریانا اسپرینگ منتشر کرده و نوشته است: «با طولانی شدن روند شمارش آرا به‌نظر می‌رسد این ادعاهای بی‌اساس دونالد ترامپ و شماری دیگر، می‌تواند شرایط را برای توفان اطلاعات نادرست در شبکه‌های اجتماعی آماده کند. کارشناسان مدت‌هاست نگران فراگیری تأثیر اطلاعات نادرست بر روند انتخابات هستند. آنها نگرانند که تئوری‌های توطئه این دیدگاه را القا کند که قرار است اتفاقی ناخوشایند رخ دهد. آنها می‌ترسند که همه اینها اعتماد به نتیجه نهایی انتخابات را تضعیف کند.»

البته نباید فراموش کرد که این رسانه نه تنها به دموکرات‌ها، بلکه تلاش می‌کند به کلیت ایالات متحده و سیستم سیاسی آن متعهد باقی بماند و نگذار خدشه‌ای به آن وارد شود. این رسانه در سال ۲۰۱۶ و زمانی که دونالد ترامپ در انتخابات به پیروزی رسید، تلاش می‌کرد آموزش فرمان‌پذیری مدنی را ترویج کند و بگوید که نباید در مقابل آرای اعلام‌شده واکنش معترضانه‌ای نشان داد.

نقش آفرینی رسانه‌های فارسی‌خارجی و برخی چهره‌های معارض که خود را کارشناس سیاسی و رسانه‌ای می‌دانند، جالب توجه و قابل بررسی است، چرا که رفتارهای متفاوت و خاص‌شان در این ماجرا با نمونه‌هایی در ایران قابل قیاس است که اگر مورد تحلیل قرار گیرد، نتیجه‌های جالب توجهی را آشکار خواهد ساخت. برای مثال انتخابات سال ۸۸ در ایران از آن دست اتفاقاتی است که نمونه بسیار مناسب و قابل توجهی برای مقایسه با انتخابات اخیر در ایالات متحده و بررسی عملکرد رسانه‌های فارسی‌زبان و برخی چهره‌های یادشده در آن است.

گفت‌وگو

سیدمصطفی خوش چشم کارشناس مسائل بین‌الملل و سیاست‌خارج در گفت‌وگو با فرهنگستان، به بررسی رویکرد رسانه‌های فارسی‌زبان خارجی به انتخابات آمریکا و مقایسه رفتار رسانه‌های آنها در قبال انتخابات ایران در سال ۸۸ پرداخت که مشروح آن در ادامه می‌آید.

|||

نوع پردازش رسانه‌های فارسی‌زبان خارجی و تأثیر به انتخابات آمریکا را چطور ارزیابی می‌کنید و به نظر شما رفتار رسانه‌ای آنها نسبت به انتخابات سال ۸۸ چقدر متفاوت است؟

رسانه‌های انگلیسی با کنترل سعی می‌کنند ارزش‌های نظام لیبرالیسم را از هرگونه خدشه‌ای حفظ کنند، چرا که مهم‌ترین نهاد دموکراسی غربی، رای دادن است، از این رو سعی می‌کنند آن را به دور از خطر نگه دارند تا باور مردم نسبت به نظام لیبرالیسم از دست نرود؛ بنابراین این رسانه‌ها کنترل بسیار شدیدی روی پردازش اطلاعات دارند و اجازه خدشه وارد شدن به این نظام را نمی‌دهند. این رسانه‌ها در راستای وظیفه خود به‌صورت موردی، اطلاعات را رصد و کنترل می‌کنند اما این وجود ارائه اطلاعات را نیز محدود به هفت رسانه اصلی کرده‌اند که آنها صرفاً در یک بازه مشخص شده توسط نظام خود کار می‌کنند و قواعد بازی را کاملاً قبول دارند و آن قواعد حفظ کشور و نظام لیبرال دموکراسی است که از حفظ جناح مهم‌تر است.

هدف رسانه‌ها جلوگیری از شوک‌زدگی مردم نسبت به آرای انتخابات است

در عین حال آنچه بسیار مهم است اینکه این رسانه‌ها سعی دارند جامعه را نسبت به وضعیت موجود توجیه کنند و به‌صورت پیشاپیش و لحظه‌ای اطلاعات را منتشر می‌کنند تا جامعه نسبت به اتفاقی که افتاده و نسبت به تغییرات آرای چند ایالت کلیدی دچار شوک‌زدگی نشود.

مصطفی خوش چشم با قیاس رفتار رسانه‌های فارسی‌زبان در انتخابات آمریکا و انتخابات ۸۸ ایران:

از هر منبع غیر موثقی برای دامن زدن به التهاب ۸۸ استفاده کردند

انتخابات محدود اعلام شده و هفت رسانه برای اعلام نتایج مجاز اعلام شده‌اند. اگر بخواهید رفتار رسانه‌های فارسی‌زبان خارجی و تأثیر آن در این زمینه به سال ۸۸ در ایران مقایسه کنید، نظر شما چیست؟

در این قضیه اهداف آنها کاملاً مشخص است؛ تأثیر در سال ۸۸ تعمیرات دوره‌ای داشت اما به دستور کلیتون و دولت آمریکا آن را عقب‌انداخت تا بتوانند در آزارمی‌های سال ۸۸ ایران نقش ایفا کنند.

رسانه‌های فارسی‌زبان خارجی سال ۸۸ برای افزایش التهاب از هر منبع غیر موثقی خبر منتشر می‌کردند

در سال ۸۸ و بقیه مواردی که التهابات در ایران وجود داشت، رسانه‌های اجتماعی و رسانه‌های رسمی غرب و همچنین رسانه‌های فارسی‌زبان خارجی سعی در ایجاد و افزایش التهاب داشتند و برای این منظور از هر منبع غیر موثقی نیز خبر می‌گرفتند و هیچ ابایی از این اقدام نداشتند؛ چرا که به دنبال تغییر نظام بودند. اما اکنون خواستار حفظ وضع موجود نظام لیبرال دموکراسی در آمریکا هستند و کاری را می‌کنند که هر فرد عاقلی انجام می‌دهد. بنابراین هر دو جناح یعنی فاکس نیوز و سی‌ان‌ان در بین این هفت رسانه حضور دارند اما در قواعد کلی همین فاکس نیوز هم از نظام کاپیتالیسم و لیبرال دموکراسی غربی حمایت می‌کنند و در زمان لازم برای انتخاب بین ترامپ که هم جناح آنهاست با انتخاب نظام آمریکا، نظام خود را ترجیح می‌دهد. آنها حتی اگر قرار باشد اخبار راسانوسر می‌کنند و این را به منظور حفظ نظام لیبرال دموکراسی انجام

فیسبوک صفحه هماهنگی اعتراض‌های خیابانی در آمریکا را بلافاصله حذف کرد

اما در حال حاضر که یک صفحه در فیسبوک برای هماهنگی اعتراض‌های خیابانی در آمریکا ایجاد شد و در ظرف دو ساعت بین ۲۰۰ تا ۳۰۰ هزار عضو پیدا کرد، بلافاصله آن را حذف کردند در حالی که در عرض ۲۴ ساعت می‌توانست به میلیون‌ها نفر برسد. حتی تأثیر هم چنین اجزای نمی‌دهد که اعتراض‌های خیابانی هماهنگ شود و بسیار مراقبت می‌کنند که وضعیت به سمت انفجار پیش نرود. اما در حال حاضر انتقادی که به سیستم رسانه‌ای کشور وجود دارد این است در حالی که اکنون اخبار انتخابات آمریکا به‌صورت پراکنده

و موردی پیگیری و منتشر می‌شود، آنها حاضر نشده‌اند به‌صورت متمرکز به مخاطبان ایرانی و فارسی‌زبان اطلاعات بدهند و این باعث شد که شبکه‌هایی مانند ایران اینترنشنال با صرف هزینه زیاد و ساخت ویژه برنامه‌های متعدد به منبع خبری ایرانیان داخل کشور تبدیل شوند.

درحقیقت ضعف عدم پرداخت و ارائه اطلاعات منسجم و یکپارچه توسط شبکه‌های رسانه‌ای کشورمان سبب شد مردم این نیاز را در رسانه‌ای مثل ایران اینترنشنال تأمین کنند، هرچند برنامه‌های آنها نیز حرف‌های متنوع بوده است. آنها حتی مستندهایی پخش کردند که هر دو جناح آمریکا را پوشش می‌داد و به زندگی کثیف این دو کاندیدای آمریکا می‌پرداخت.

البته این به معنای مخالفت آنها نیست بلکه به دنبال جذب سلیقه‌های مختلف بودند تا تظاهر کنند که بی‌طرف هستند، درحالی که همه‌می‌دانیم رسانه‌های همچون ایران اینترنشنال طرفدار ترامپ است، بنابراین این ضعف رسانه‌های داخلی ماست که چون در انتشار اطلاعات غایب است مردم را به سمت تلویزیون معاندی همچون اینترنشنال هدایت می‌کند.

به نظر بنده این قضیه اشتباه بزرگی است که رسانه‌های داخلی با این ادعا که چون انتخابات آمریکا مهم نیست به این مساله نپرداختند، درحالی که حتماً نباید یک مساله خیلی حیاتی باشد تا بخواهیم به آن بپردازیم، چرا که گاهی باید به مسائل غیرمهم نیز پرداخته شود تا منبع اطلاعات برای مردم داخل جغرافیای ایران باشد. بنده تا چند روز پیش برای بررسی رفتار رسانه‌های فارسی‌زبان خارجی آنها را رصد می‌کردم تا نوع سرعت، پردازش و نگاه آنها را ارزیابی کنم اما منبع بسیاری از مردم داخل کشور نیز اینترنشنال و رسانه‌های خارجی فارسی‌زبان شده است و می‌خواهند آخرین اطلاعات را از آنجا بگیرند. این بسیار برای رسانه‌های داخلی کشورمان بد است که این ظرفیت را از دست بدهند و بینندگان داخلی را به سمت رسانه‌های خارجی هدایت کنند.